

به نام خدا

موضوع: طرح درس برای درس "تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی"

مقطع: کارشناسی

نیمسال: (۹۹-۱)

مدرس: مهناز عباسی

تاریخ	درس نامه	جلسه
۱۳۹۹/۶/۲۳	معارفه با دانشجویان، معرفی منبع درس و شیوه های انجام فعالیت تحقیقی میان ترم، توضیح درباره ارزشیابی مستمر و پایان ترم و تذکر برخی از مقررات آموزشی درس ۱: ضرورت و اهمیت درس، تبیین واژگان و مفاهیم کلیدی: تاریخ، تمدن، فرهنگ، تمدن اسلامی	جلسه اول یکشنبه ۱۰-۱۲
۱۳۹۹/۶/۳۰	گفتگوی کوتاه مناسبی، حضور و غیاب، پاسخ به ابهامات دانشجویان پس از حذف و اضافه درس دوم: واژه شناسی اصطلاحات درس، محدوده تاریخی و جغرافیایی تمدن اسلامی (با استفاده از عکس و نقشه) تفاوت و تشابه فرهنگ و تمدن، مفاهیم سنت و مدرنیته	جلسه دوم
۱۳۹۹/۷/۶	حضور و غیاب، پرسش از فصل ۱ (به شکل داوطلبی و آشنائی با نمونه سوالات امتحانی) درس سوم: ویژگی ها و شاخصه های تمدن و فرهنگ، عوامل موثر در انحطاط و پیشرفت کلیه تمدن ها، مهم ترین نظریات درباره شکل گیری تمدن اسلامی (بررسی نظریات رقیب) ارایه یک فعالیت هنری (خطاطی، نقاشی، نگارگری) توسط یکی از دانشجویان به مدت ۷ دقیقه	جلسه سوم
۱۳۹۹/۷/۱۳	حضور و غیاب، پاسخ به سوالات احتمالی دانشجویان درس چهارم: آیا تمدن اسلامی صرفا اخذ و اقتباسی از تمدن های مجاور است؟ میزان تاثیر تمدنهای پیشین در پیدایش تمدن اسلامی: بررسی نقش تمدن های ایرانی، یونانی، مصری، سریانی، هندی و یمنی، آیا اساسا تمدن اسلامی هویت مستقلی دارد؟	جلسه چهارم
۱۳۹۹/۷/۲۰	حضور و غیاب، پرسش از فصل ۲، ارایه کنفرانس همراه با پاورپوینت در معرفی تعدادی از دانشمندان بزرگ جهان اسلام در رشته های مختلف علوم اسلامی و غیر اسلامی درس ۵: آغاز حرکت علمی مسلمانان، معرفی نهضت ترجمه در تمدن اسلامی و ادوار آن در عصر امویان و عباسیان	جلسه پنجم
۱۳۹۹/۷/۲۷	حضور و غیاب، پاسخ به سوالات دانشجویان، ارایه کنفرانس توسط دانشجویان در مورد تاثیر نهضت ترجمه در رشد اندیشه های کلامی درس ۶: پیامدهای منفی و مثبت نهضت ترجمه، عوامل درونی و بیرونی ترغیب مسلمانان به ترجمه آثار تمدن های مختلف	جلسه ششم
۱۳۹۹/۸/۴	تعطیل رسمی	جلسه هفتم
۱۳۹۹/۸/۱۱	حضور و غیاب، پرسش از فصل ۳ درس ۸: ذکر تاریخچه آموزش در میان مسلمانان و سیر تحول نهاد آموزش در عصر پیامبر اکرم (ص)، عصر خلفا، عصر امویان و دوره عباسیان، معرفی مراکز و اماکن آموزشی در تمدن اسلامی به ترتیب ظهور آن مراکز در شرق و غرب جهان اسلام: ۱- مسجدها ۲- زاویه ها ۳- مکتب	جلسه هشتم
۱۳۹۹/۸/۱۸	حضور و غیاب، ارایه کنفرانس در معرفی چند مورد از مساجد آموزشی در تمدن اسلامی مانند «مسجد اموی دمشق، قبه الصخره، جامع منصور» با پاور پوینت درس ۹: ۴- مدرسه ها: معرفی مدارس بزرگ در جغرافیای تمدنی اسلامی، ۵- جامعه ها ۶- رباط ها ۷- خانه دانشمندان ۸- کتابفروشی ۹- بیمارستان های آموزشی ۱۰- رصدخانه ها، توضیح مختصری از ساختار آموزش در تمدن اسلامی	جلسه نهم

۱۳۹۹/۸/۲۵	حضور و غیاب، پرسش از فصل ۴، ارایه سه مورد از فعالیت‌های عملی توسط دانشجویان هنر (معرق، تذهیب، منبت) درس ۱۰: هنردر تمدن اسلامی، دیدگاه اسلام درباره شاخه‌های مختلف هنری: طرد یا قبول؟ سیر تحول هنر در اسلام زمان حضور پیامبر اکرم (ص)، تحولات هنر اسلامی از ابتدا تا سقوط امویان	جلسه دهم
۱۳۹۹/۹/۲	حضور و غیاب، ارایه سه مورد از فعالیت‌های عملی توسط دانشجویان هنر (فرش، طراحی و ساخت ماکت مسجد اعظم قرطبه و مسجد تاج محل) درس ۱۱: جایگاه هنردر عصر عباسیان، بررسی دومورد از مهم ترین شاخه های هنر (معماری و هنرهای تزئینی) در عصر سه خلافت مهم اسلامی، امویان، عباسیان و فاطمیان	جلسه یازدهم
۱۳۹۹/۹/۹	حضور و غیاب، پرسش از فصل ۵، ارایه دو مورد از فعالیت‌های عملی توسط دانشجویان هنر (طراحی و دوخت نهایی لباس سربازان دوره سلجوقی، تهیه فیلمی از شاهکارهای هنری عصر سلجوقیان) درس ۱۲: بررسی تاثیر تمدن اسلامی بر تمدن غرب، چگونگی گسترش فرهنگ اسلامی در اروپا، چگونگی نفوذ تمدن اسلامی در اروپا، معرفی مهم ترین کانون های جغرافیایی برای انتقال تمدن اسلامی به اروپا شامل (مصر، اندلس، سیسیل)	جلسه دوازدهم
۱۳۹۹/۹/۱۶	حضور و غیاب، ارایه دو مورد از فعالیت‌های عملی توسط دانشجویان (عکاسی از چند بنا و توضیح تاریخچه آن) درس ۱۳: جنگ های صلیبی و گسترش فرهنگ اسلامی، انتقال علوم و فنون اسلامی به اروپا (فلسفه، ریاضیات، نجوم، شیمی، پزشکی، هنر) ورود واژه های اسلامی به زبان غربی	جلسه سیزدهم
۱۳۹۹/۹/۲۳	حضور و غیاب، پرسش فصل ۶، ارائه مستندی از ظرفیت های کنونی جهان اسلام درس ۱۴: بررسی چرایی انحطاط یا ایستائی تمدن اسلامی، عوامل درونی انحطاط تمدن اسلامی و نتایج آن	جلسه چهاردهم
۱۳۹۹/۹/۳۰	حضور و غیاب، پاسخ به سوالات دانشجویان، ارایه دو مورد از فعالیت‌های عملی توسط دانشجویان درس ۱۵: بررسی عوامل بیرونی شکست و افول تمدن اسلامی و نتایج آن. معرفی برخی نهادهای سیاسی، اجتماعی تمدن اسلامی مانند: دیوان ها، منابع مالی و خراج، دستگاه نظارت، حربه.	جلسه پانزدهم
	امتحان پایان ترم	جلسه شانزدهم

منابع درسی برای دانشجویان:

✓ تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی دکتر فاطمه جان احمدی و تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام دکتر زهرا اسلامی فرد

منابع مورد استفاده برای تدریس:

- کتب شرق شناسی شامل: تاریخ اسلام دانشگاه کمبریج، ترجمه احمد آرام - عصر زرین فرهنگ و تمدن اسلامی ریچارد فرای - تاریخ تمدن ویل دورانت.
- منابع تاریخ نگاری: فتوح البلدان بلاذری، معجم البلدان یاقوت حموی، کتاب های سفرنامه آثار دکتر عبدالحسین زرین کوب تاریخ ایران، کارنامه اسلام، دو قرن سکوت.
- تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی تا قرن ۵ ذبیح الله صفا
- فرهنگ و تمدن اسلامی (۴جلدی) دکتر علی اکبر ولایتی - خدمات متقابل اسلام و ایران استاد مرتضی مطهری

برنامه درسی: نیمسال اول تحصیلی ۱۳۹۹ درس: تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی مقطع: کارشناسی